

2025 ЖОВТНЯ 22

ПРАВИЛА КЛІРИНГУ

пояснення змін, що набирають чинності 01.01.2026 року

ОБҐРУНТУВАННЯ ВНЕСЕННЯ ЗМІН

Привести Правила провадження клірингової діяльності у відповідність до вимог Положення про провадження клірингової діяльності, затвердженого рішенням НКЦПФР від 13 січня 2022 року № 5

ПРАВИЛА КЛІРИНГУ

З метою дотримання міжнародних стандартів PFMI та врахування рекомендацій, викладених Національним банком України у Звіті за результатами комплексного оцінювання відповідності діяльності Центрального контрагента міжнародним стандартам оверсайту (грудень 2024 року).

ОСНОВНІ ЗМІНИ

Глосарій

додано визначення ряду нових термінів (маржа, базова маржа, початкова маржа, дефолт, дефолтна процедура, нетто-основа тощо)

Види клірингових рахунків

визначені види клірингових рахунків (індивідуальний, відокремлений, колективний облік) та основні принципи їх обслуговування

Оплата послуг

передбачена можливість оплати учасниками клірингу вартості клірингових послуг шляхом стягнення комісій в системі клірингового обліку

Унормовані питання дефолту та ліквідаційного неттінгу

визначені підстави та порядок проведення процедур

ВИЗНАЧЕННЯ РЯДУ ОСНОВНИХ НОВИХ ТЕРМІНІВ

- **МАРЖА** – форма гарантійного забезпечення у вигляді високоліквідних активів (гроші або цінні папери), які вносяться до Розрахункового центру для виконання зобов'язань за деривативними контрактами та операціями з цінними паперами. Усі внесені активи оцінюються у гривні, і ця вартість використовується для контролю виконання зобов'язань.
- **БАЗОВА МАРЖА** – грошова сума, яку Розрахунковий центр розраховує для визначення мінімального рівня забезпечення виконання зобов'язань за деривативними контрактами та договорами РЕПО з контролем ризиків. Вона встановлюється окремо для кожного зобов'язання і використовується для контролю достатності гарантійного забезпечення.
- **ПОЧАТКОВА МАРЖА** – грошова сума, яку учасник повинен внести до Розрахункового центру ще до укладення деривативного контракту або договору РЕПО з контролем ризиків. Вона відображає оціночну вартість активів, необхідних для початку угоди та гарантії виконання майбутніх зобов'язань.
- **ДОДАТКОВА МАРЖА** – грошова сума, яку Розрахунковий центр може вимагати від учасника у разі зміни ринкових умов або зростання ризику. Вона слугує додатковим забезпеченням для покриття потенційних втрат і підтримання належного рівня гарантійного забезпечення.

ВИЗНАЧЕННЯ РЯДУ ОСНОВНИХ НОВИХ ТЕРМІНІВ

- **ДЕФОЛТ** – невиконання учасником клірингу своїх зобов'язань за деривативними контрактом, договором РЕПО з контролем ризиків або маржинальної вимоги відповідно до умов договорів та внутрішніх документів Розрахункового центру
- **ДЕФОЛТНА ПРОЦЕДУРА** – це комплекс дій Розрахункового центру у випадку дефолту: припинення зобов'язань, стягнення штрафів та інші заходи, передбачені Правилами клірингу.
- **НЕТТО-ОСНОВА** – спосіб визначення зобов'язань, коли підсумкове зобов'язання обчислюється як різниця між загальною сумою зобов'язань та сумою зустрічних зобов'язань за контрактами чи операціями з цінними паперами.
- **ПІДСУМКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ** – це остаточна сума зобов'язань, яку має виконати учасник клірингу або його клієнти після зарахування зобов'язань на нетто-основі. Воно визначається окремо за коштами в кожній валюті та за кожним цінним папером (ідентифікується за кодом ISIN).
- **ЗУСТРІЧНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ** – зобов'язання іншої сторони з тією ж датою виконання, яке відповідає праву учасника чи його клієнта на отримання того ж самого активу за контрактами або операціями з цінними паперами.

КАТРИНГОВІ РАХУНКИ

Розрахунковий центр

Правила клірингу

2025

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З КОЛЕКТИВНИМ
ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ**

**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ВІДОКРЕМЛЕНИМ
ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ**

**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ІНДИВІДУАЛЬНИМ
ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ**

КЛІРИНГОВІ РАХУНКИ
КЛІЄНТІВ

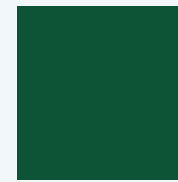
**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ**

**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ
УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ**

**КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ**

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

Рахунок, відкритий учаснику клірингу в системі клірингового обліку для відображення його прав та зобов'язань за деривативними контрактами і правочинами щодо цінних паперів, укладеними у власних інтересах. На ньому обліковуються інформація про кошти та цінні папери, що використовуються для здійснення та забезпечення розрахунків.

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА
КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ

Рахунок, на якому права, зобов'язання, інформація про кошти та цінні папери клієнтів учасника клірингу обліковуються без Індивідуалізації у розрізі кожного клієнта.

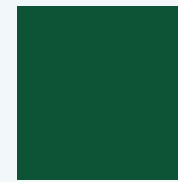
КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА
КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ
УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

Рахунок, що передбачає відокремлений облік прав, зобов'язань, інформації про кошти та цінні папери клієнта учасника клірингу. При цьому допускаються операції переказу клірингових активів між відокремленим та розподільчим рахунками.

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА
КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ
УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

Рахунок, що передбачає індивідуальний облік прав і зобов'язань, інформації про кошти та цінні папери клієнта учасника клірингу. Не допускаються операції переказу клірингових активів між кліринговими рахунками з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу та розподільчими рахунками.

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

Відповідно до Регламенту провадження клірингової діяльності клірингові рахунки з індивідуальним обліком клієнтів учасників клірингу поділяються на:

- кліринговий рахунок з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу типу А
- кліринговий рахунок з індивідуальним обліком клієнта учасника клірингу типу Б.

А

- відкривається виключно для клієнтів-юридичних осіб – резидентів
- переказ коштів напрямку з використанням банківських рахунків клієнтів учасника клірингу
- відкривається виключно на основі тристороннього договору про клірингове обслуговування

Б

- відкривається для будь-яких клієнтів
- переказ коштів лише з банківського рахунку учасника клірингу

РЕЖИМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛІРИНГОВИХ РАХУНКІВ

Розрахунковий центр

		Облік прав, зобов'язань, інформації щодо коштів та цінних паперів	Операції переказу коштів на розподільчий рахунок / з розподільчого рахунку	Зарахування клірингових активів щодо коштів з банківських рахунків учасників клірингу	Списання клірингових активів щодо коштів на банківський рахунок учасників клірингу	Перекази* клірингових активів щодо коштів між кліринговим рахунком та банківським рахунком клієнта учасника клірингу
ВЛАСНИЙ КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК УЧАСНИКА КЛІРИНГУ		Відокремлений	✓/✗	✓	✓	✗
КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТІВ УЧАСНИКІВ КЛІРИНГУ		Колективний	✓	✓	✓	✗
КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ		Відокремлений	✓	✓	✓	✗
КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ	ТИПУ А	Відокремлений	✗	✓	✗	✓
	ТИПУ Б	Відокремлений	✗	✓	✓	✗

*операції списання та зарахування.

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ СУБРАХУНОК
КОЛЕКТИВНОГО ОБЛІКУ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ
КЛІРИНГОВИЙ СУБРАХУНОК

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ
КЛІРИНГОВИЙ СУБРАХУНОК

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК
УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
КОЛЕКТИВНИМ ОБЛІКОМ
КЛІЄНТІВ УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ВІДОКРЕМЛЕНИМ ОБЛІКОМ
КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ
КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ
ТИПУ Б

КЛІРИНГОВИЙ РАХУНОК З
ІНДИВІДУАЛЬНИМ ОБЛІКОМ
КЛІЄНТА УЧАСНИКА КЛІРИНГУ
ТИПУ А

ТРАНСФОРМАЦІЯ РАХУНКІВ/СУБРАХУНКІВ

відкривається за замовчуванням

*відкривається за заявою
обов'язково для рахунків емітентів та номіні*

СТЯГНЕННЯ КОМІСІЙ В КЛІРИНГОВІЙ СИСТЕМІ

Прозорий
механізм

Простий
підхід

Комфорт для
клієнтів

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ПІДХОДУ ДО СТЯГНЕННЯ КОМІСІЙ В КЛІРИНГОВІЙ СИСТЕМІ

Організований процес стягнення комісій — наше прагнення зробити процес розрахунків за клірингові послуги максимально простим, швидким та надійним.

Тепер оплата послуг Розрахункового центру відбуватиметься в кліринговій системі через платіжний кліринговий рахунок, з одночасним зарахуванням зустрічних однорідних вимог Розрахункового центру з отримання комісій та вимог учасника клірингу з отримання коштів для розрахунків.

Це рішення дозволяє уникнути зайвих транзакційних витрат, скорочує строки розрахунків за послуги і забезпечує миттєву доступність коштів для операцій.

Ми врахували побажання клієнтів, потребу в оперативному стягненні окремих комісій та прагнення, щоб усі грошові потоки, пов'язані із взаємодією з Розрахунковим центром як кліринговою установою, залишалися в системі для зручного й ефективного використання в майбутньому.

АЛГОРИТМ СТЯГНЕННЯ КОМІСІЙ

Розрахунковий центр

Правила клірингу

НАРАХУВАННЯ КОМІСІЙ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ В СТАНДАРТНОМУ РЕЖИМІ

*відбувається у відповідності до вартості послуг згідно Тарифів на послуги Розрахункового центру.

** Розрахунковий центр надає учасникам клірингу засобами інтернет-клірингу акт приймання-передачі послуг за попередній місяць

СПИСАННЯ КОМІСІЙ

ЯК ЦЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ?

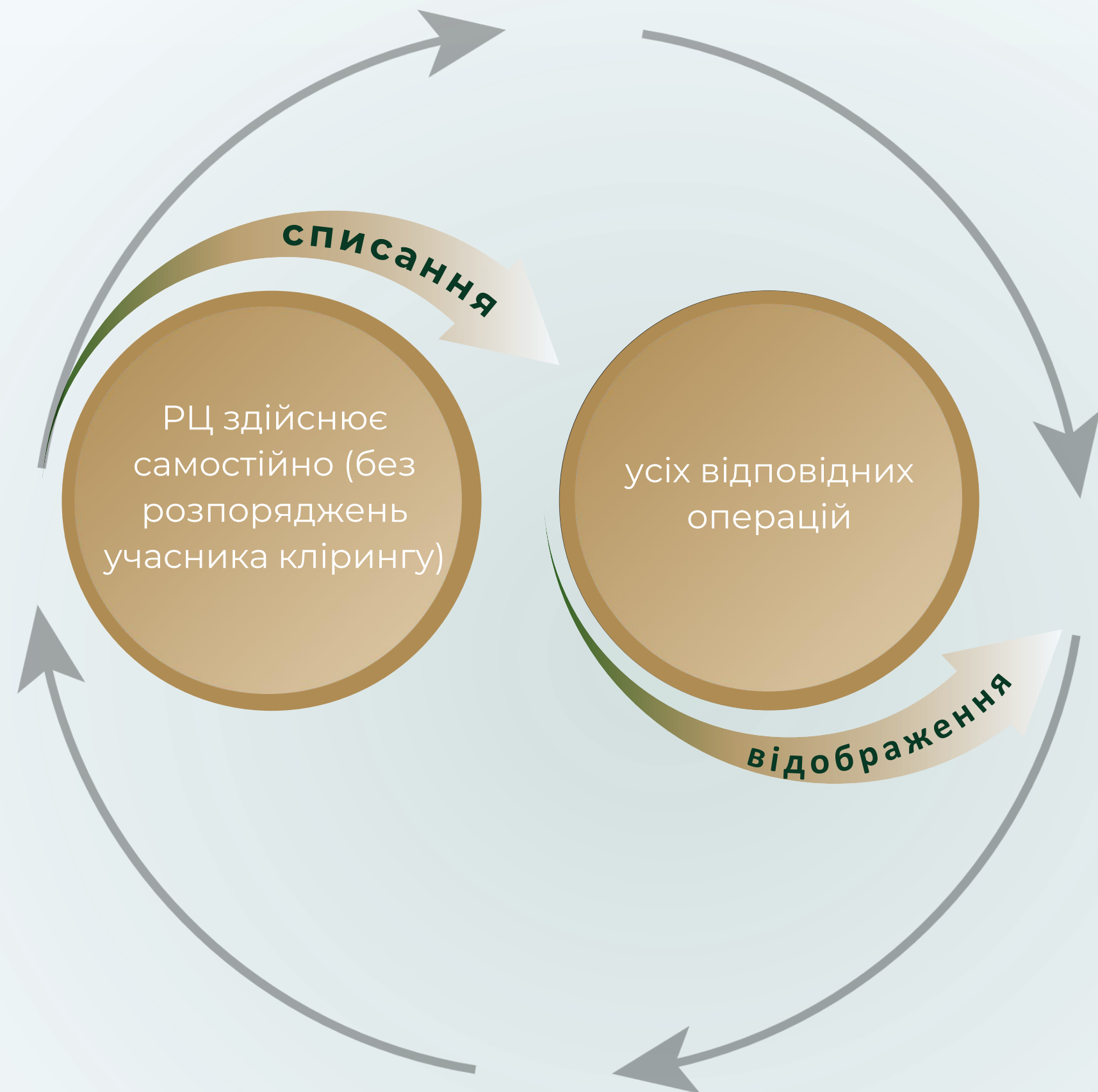
Для оплати клірингових послуг Розрахунковий центр *щоденно та самостійно* здійснює списання щодо коштів у розмірі, необхідному для виконання зобов'язань учасника клірингу з оплати послуг. Усі операції — списання, оплата послуг, розмір непогашеної заборгованості та залишок невикористаних коштів — відображаються на платіжному кліринговому рахунку.

Відповідні операції Розрахунковий центр здійснює щоденно *до повної оплати заборгованості*.

Учасник клірингу самостійно забезпечує наявність коштів на рахунку шляхом переказу з інших клірингових або банківських рахунків.

Розрахунковий центр

Правила клірингу

ДОГОВІРНА ЧАСТИНА

усі договори набирають чинність 01.01.2026 року

Розрахунковий центр

Правила клірингу

ДОГОВІР ПРО КЛІРИНГОВЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

укладається шляхом підписання Заяви про приєднання до Умов договору про клірингове обслуговування

ТРИСТОРОННІЙ ДОГОВІР ПРО КЛІРИНГОВЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

ГЕНЕРАЛЬНА УГОДА ПРО УКЛАДАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ КУПІВЛІ ПРОДАЖУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ОТС)

Усі учасники клірингу мають укласти* договори про клірингове обслуговування у період з 01.11.2025 по 31.12.2025 р.

З 01.01.2026 Розрахунковий центр призупиняє надання послуг учасникам, які не уклали договорів у встановлений строк.

*договори про клірингове обслуговування та порядок їх укладення розміщені на офіційному вебсайті Розрахункового центру, усі учасники клірингу будуть додатково проінформовані про появу відповідних матеріалів на вебсайті засобами системи «Інтернет-кліринг».

ЗМІНА ТАРИФНОЇ ПОЛІТИКИ

Розрахунковий центр

2025

У відповідності до нової редакції Правил провадження клірингової діяльності виникла необхідність актуалізації Тарифів Розрахункового центру з метою узгодження термінології та змісту, зміни також спрямовані на оптимізацію структури тарифів, усунення застарілих позицій та формування прозорої системи оплати.

Розрахунковий центр продовжує **«пільговий» режим** для учасників клірингу, які внаслідок повномасштабного вторгнення вимушені були призупинити свою діяльність (оплата за клірингові послуги, включаючи обслуговування рахунків, не стягується).

Нарахування та стягнення комісій **на постійній основі** розпочнеться з початком виконання учасником клірингу операцій.

1

ОПЛАТА У СТАНДАРТНОМУ РЕЖИМІ

До **15 числа місяця, наступного за розрахунковим**, учасник клірингу повинен забезпечити наявність коштів на платіжному кліринговому рахунку для оплати послуг.

2

ОБМЕЖЕНИЙ РЕЖИМ

Якщо оплата відсутня після 15 числа, з **наступного операційного дня** рахунок переводиться в **обмежений режим обслуговування (доступна лише частина послуг)**.

3

СКАСУВАННЯ ШТРАФІВ

Замість штрафу з наступного місяця стягується плата за обслуговування рахунків в «обмеженому режимі».

4

ТРИВАЛА ЗАБОРГОВАНІСТЬ

Якщо борг зберігається понад **два місяці**, з **1 числа третього місяця** учаснику клірингу відключається доступ до «Інтернет-клірингу» та блокуються рахунки.